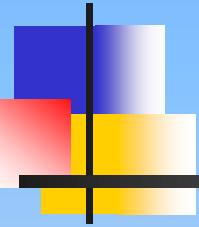

ENERJİ TESİSLERİNİN ÇEVRESEL ETKİLERİ

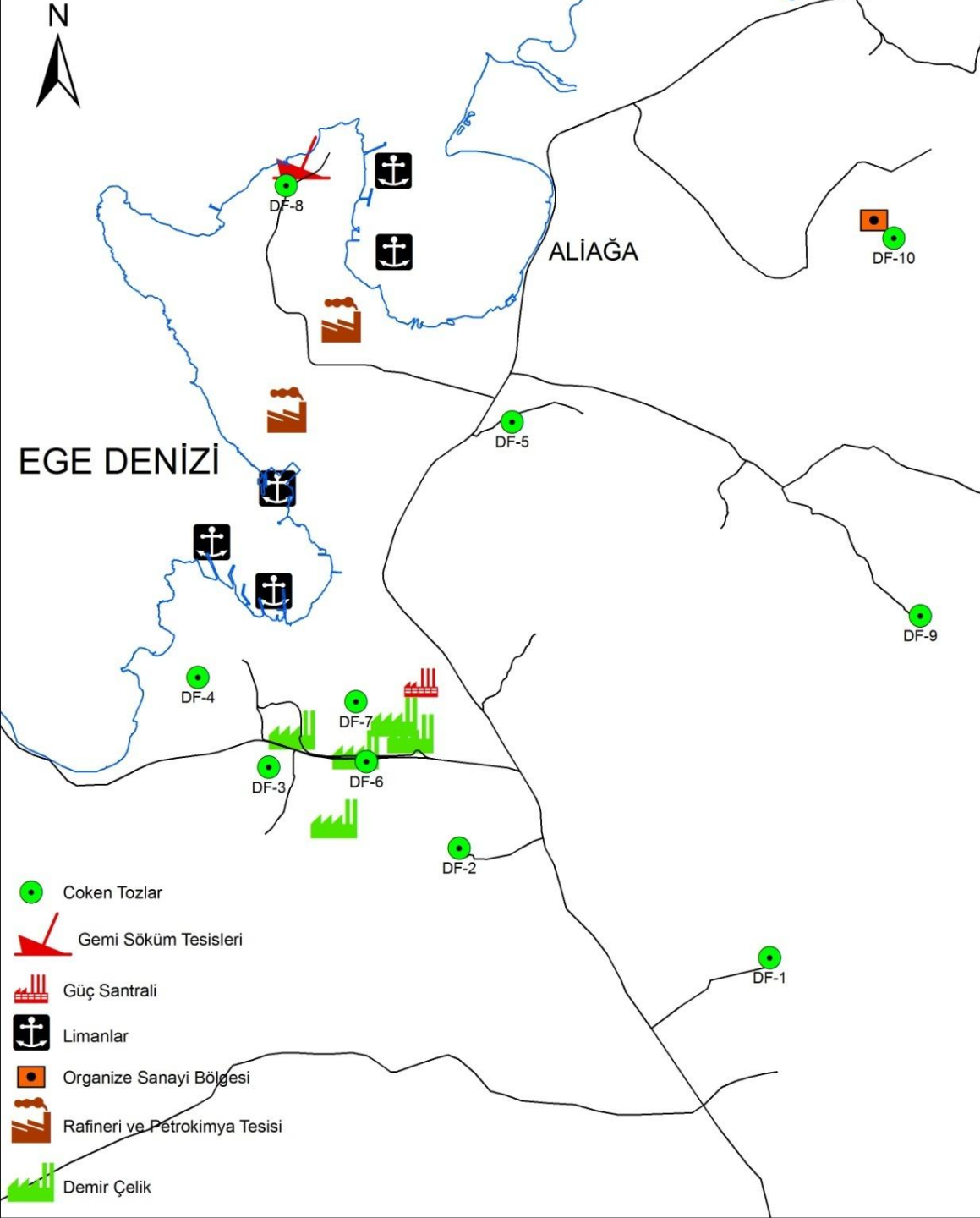
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Çevre Mühendisliği Bölümü
Hava Kirliliği Laboratuvarı

İZMİR BÖLGESİ ENERJİ FORUMU
31 Ekim – 1 Kasım 2014
İzmir Mimarlık Merkezi

Aliğa ve Çevresi

Bölgedeki Sanayi sektörlerine göre kirleticiler

SANAYİ TÜRÜ	KİRLETİCİLER
ÇELİKHANE	PM, Metaller, CO, SO _x , NO _x , VOC, PAH, PCB, PCDD-PCDF
HADDEHANE	PM, CO, SO _x , NO _x
RAFİNERİ	PM, Metaller, CO, SO _x , NO _x , VOC, PAH, PCB, PCDD-PCDF
PETROKİMYA	PM, Metaller, CO, SO _x , NO _x , VOC, PAH, PCB, PCDD-PCDF
ELEKTRİK ÜRETİM	PM, Metaller, CO, SO _x , NO _x , VOC, PAH, ...?????
PETROKOK KURUTMA	PM, CO, SO _x , NO _x , VOC, PAH,
SOLVENT GERİ KAZANIM	??? VOC, PM, CO, SO _x , NO _x
METAL GERİ KAZANIM	PM, Metaller
GÜBRE	PM, CO, SO _x , NO _x , NH ₃ , Asit
KAĞIT ÜRETİM	PM, CO, SO _x , NO _x
GEMİ SÖKÜM	PM, Metaller, CO, SO _x , NO _x , VOC, PAH, PCB, PCDD-PCDF, Asbest
AKARYAKIT DOLUM-DEPOLAMA	VOC
GAZ DOLUM-DEPOLAMA	VOC
KÖMÜR DEPOLAMA VE PAKET.	PM

Diğer Kirletici Kaynaklar

- **Evsel ısınma**
- **Trafik**
  - Yollar
  - Araçlar
  - Taşınan malzemeler ???
- **Açıkta malzeme depolama**
  - Kömür depolama
  - Hurda, curuf depolama
  - İnşaat malzemeleri
- **Doğal kaynaklar**

Bölgedeki Hava Kalitesi Çalışmaları

- DEÜ Çevre Mühendisliği Bölümü çalışmaları
- ODTÜ-DEÜ-İYTE Tübitak Projesi
- DEÜ-İYTE Çevresel Durum Tespit Projesi
- Tesis izni için yapılan ölçüm ve modelleme çalışmaları
- ÇED kapsamında yapılan ölçüm ve modelleme çalışmaları

Hava Kalitesi Sınır Değerleri

Kirlenici	Ortalama süre	Sınır değer ($\mu\text{g m}^{-3}$)		Limit değere ulaşılacak tarih
		01.01.2014	Hedeflenen tarih için	
SO₂	KVS ^a	250	125	01.01.2019
	UVS^b	20^c	20^c	01.01.2014
NO ₂	KVS	300	200	01.01.2024
	UVS	60	40	01.01.2024
PM₁₀	KVS	100	50	01.01.2019
	UVS	60	40	01.01.2019
Kurşun	UVS	1	0.5^e	01.01.2019
Benzen	UVS	10	5	01.01.2021
Ozon	UVS		120	01.01.2022
Kirlenici	Ortalama süre	Sınır değer (mg m^{-3})		Limit değere ulaşılacak tarih
CO (mg m^{-3})	KVS	16^d	10^d	01.01.2017
	UVS	10	10	
Kirlenici	Ortalama süre	Sınır değer (ng m^{-3}) ^f		Limit değere ulaşılacak tarih
Arsenik	UVS		6	01.01.2020
Kadmiyum	UVS		5	01.01.2020
Nikel	UVS		20	01.01.2020
Benzo(a)piren	UVS		1	01.01.2020

^a 24 saatlik ortalama.

^b Yıllık ortalama.

^c Ekosistemin korunması için

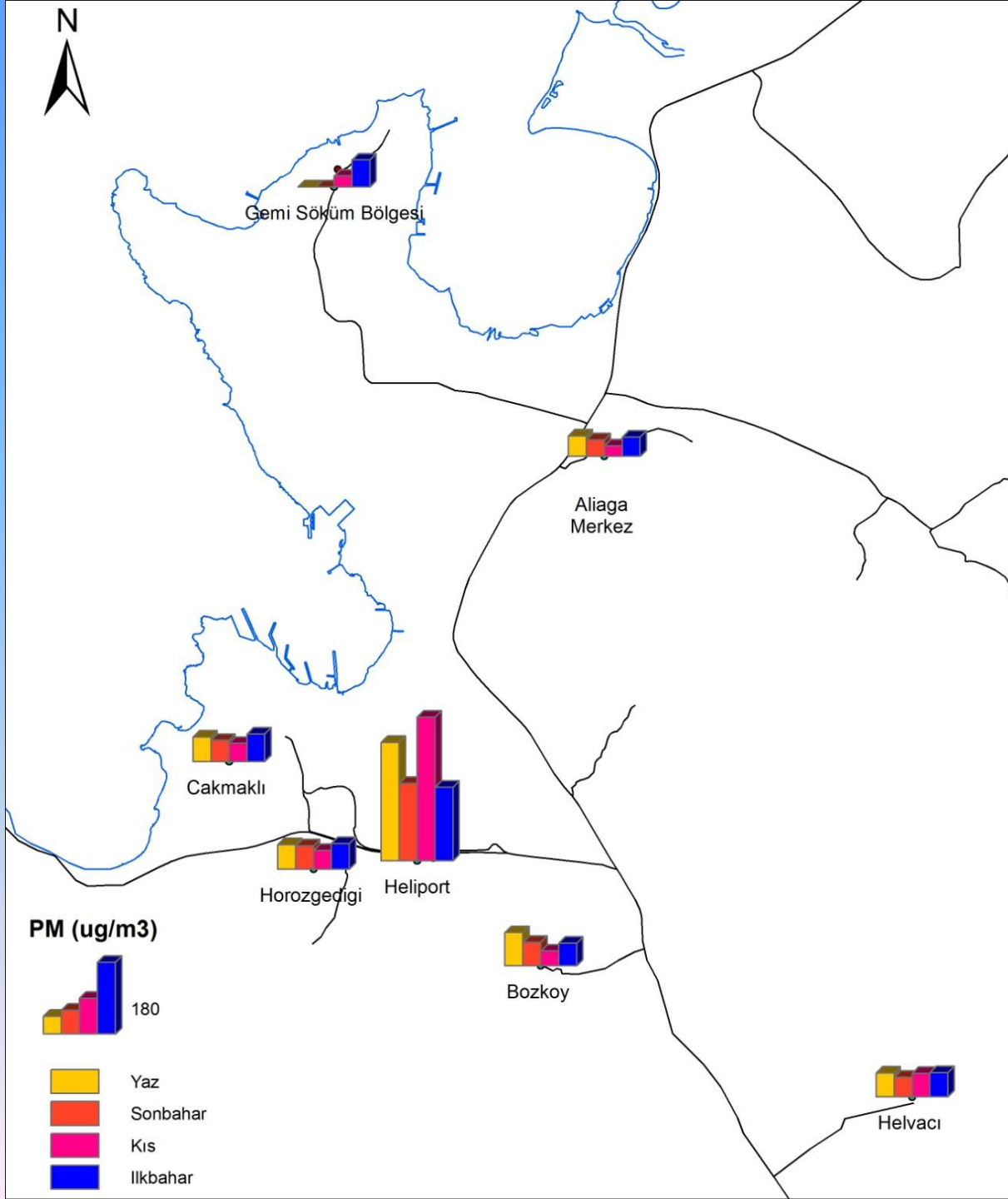
^d Maksimum günlük 8 saatlik ortalama.

^e Sanayi faaliyetleri sonucu kontamine olmuş sanayi kaynaklarının yakınında $1 \mu\text{g m}^{-3}$.

^f Bir yılda PM₁₀ fraksiyonundaki toplam içerik için.

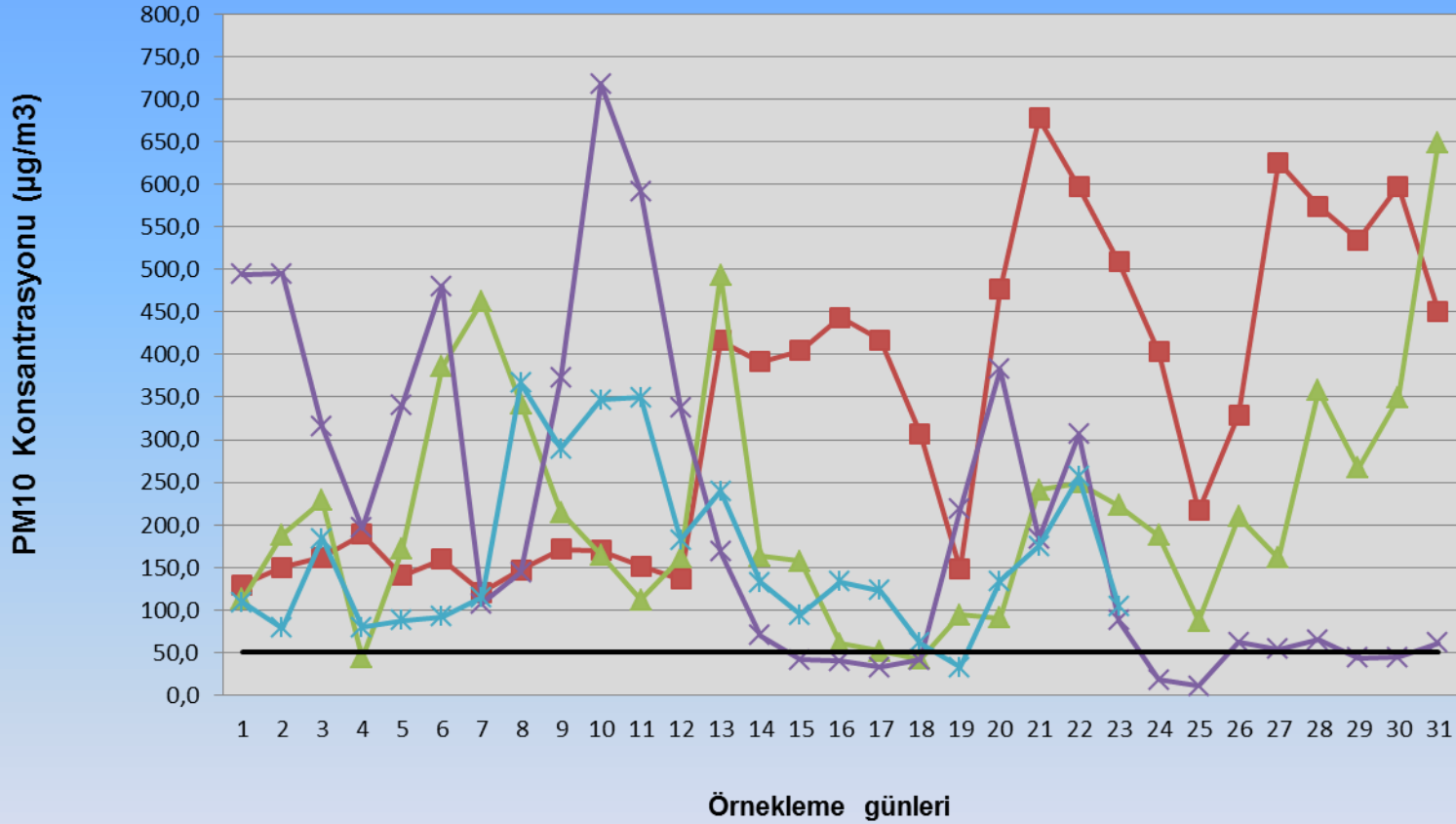
PM₁₀

PM₁₀ değerlerinin
yersel ve
mevsimsel değişimi

Horozgediği Bölgesinde otomatik cihazla yapılan günlük ortalama PM10 sonuçları

■ 1. dönem - Temmuz 2009

▲ 2. dönem - Ekim 2009

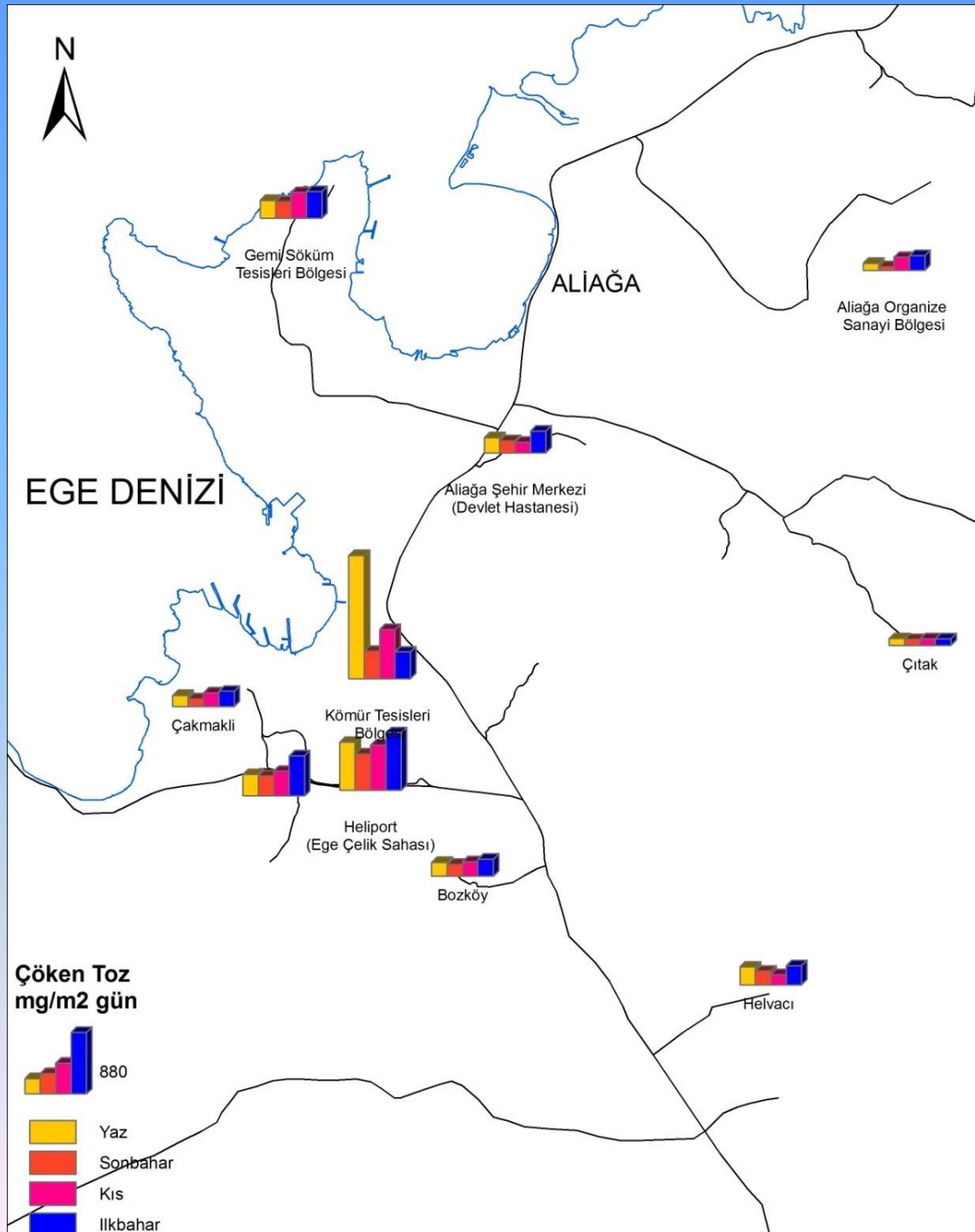
× 3. dönem - Ocak 2010

✦ 4. dönem - Nisan 2010

— HKDYY'ye göre 2014 yılına ait sınır değeri

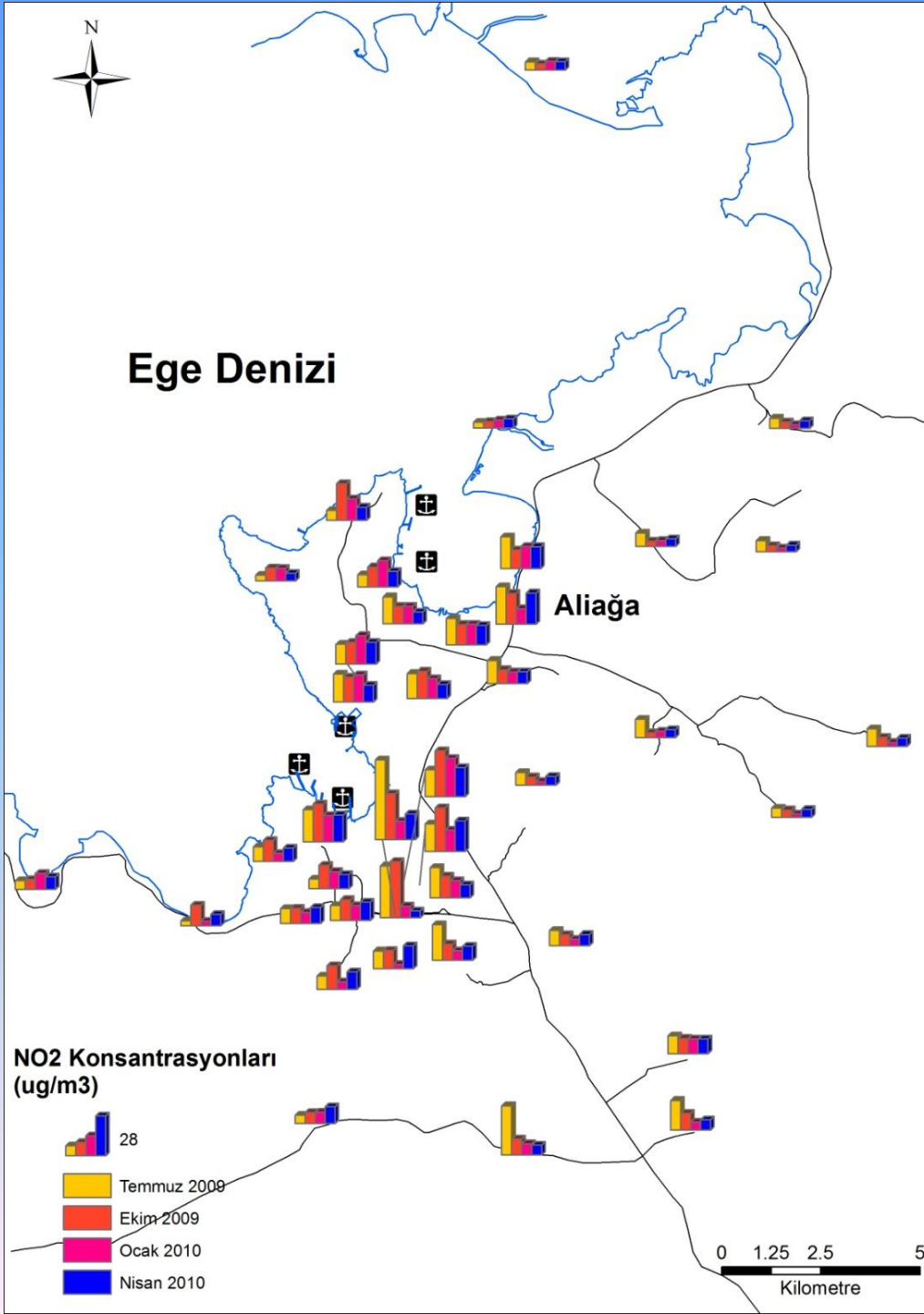
Çöken Toz

**Çöken Toz
değerlerinin yersel
ve mevsimsel
değişimi**

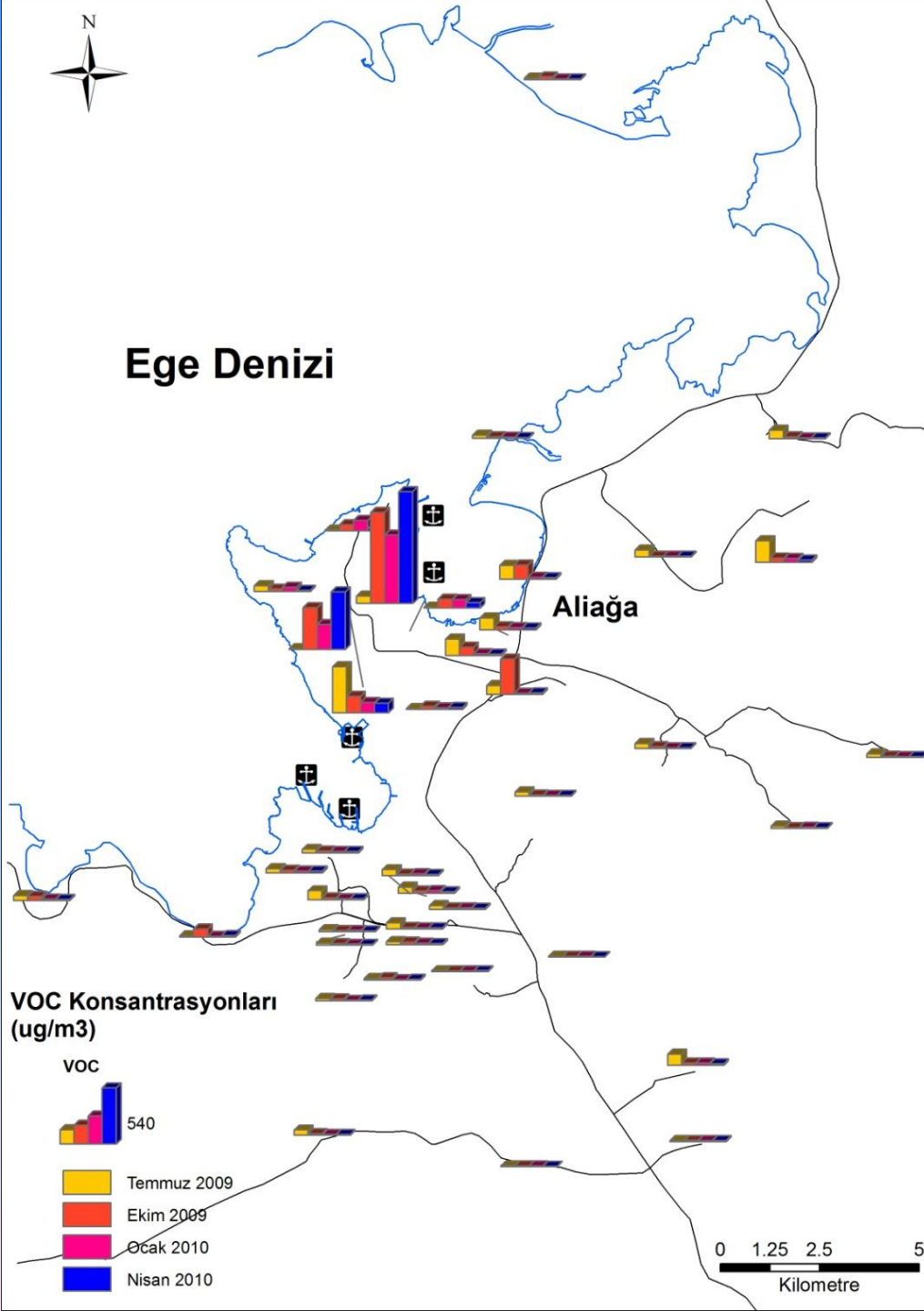

NO₂

Temmuz-2009,
Ekim-2009,
Ocak-2010 ve
Nisan-2010 Dönemi
Ortalama NO₂ sonuçları

VOC

Temmuz-2009,

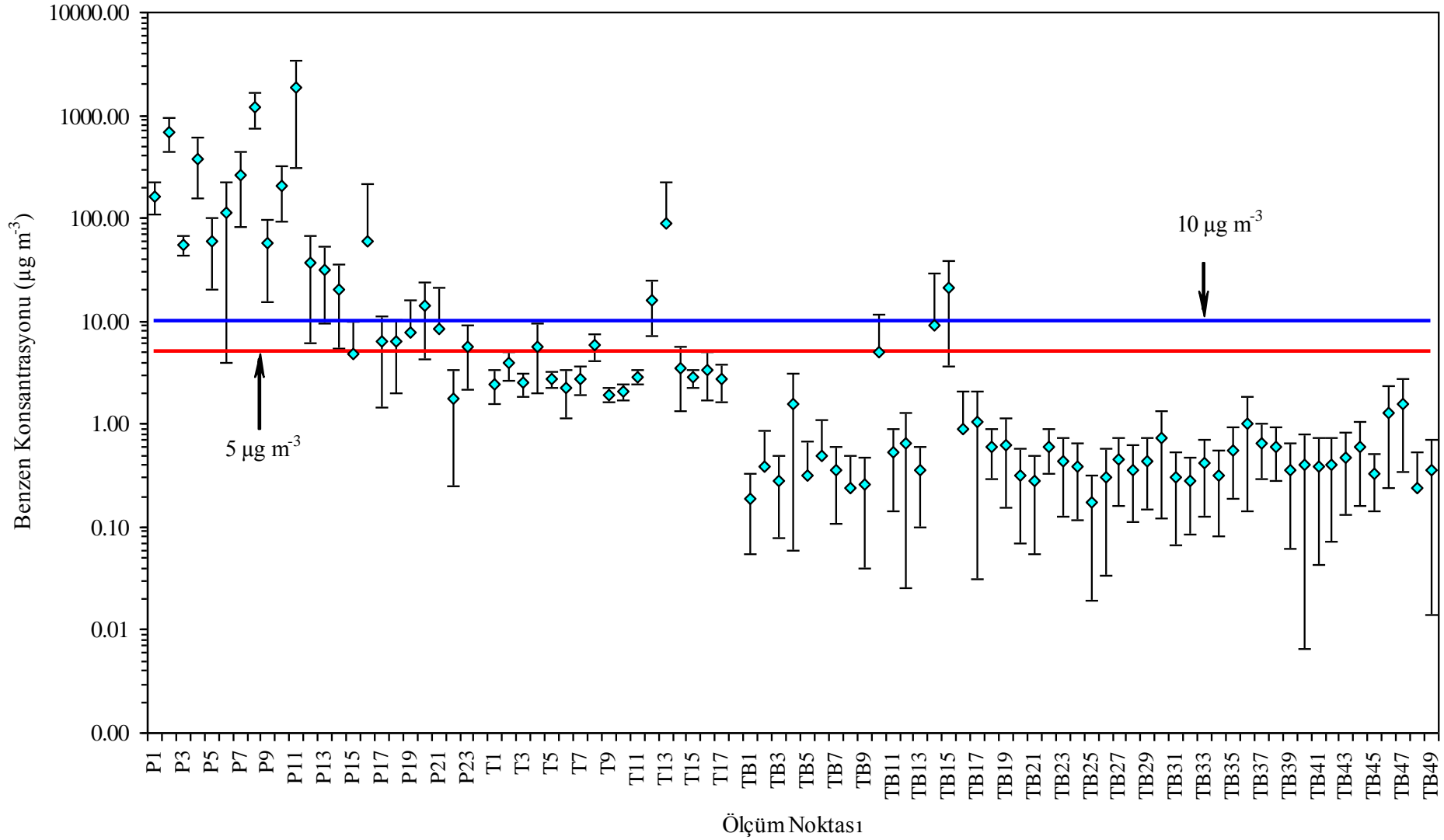
Ekim-2009,

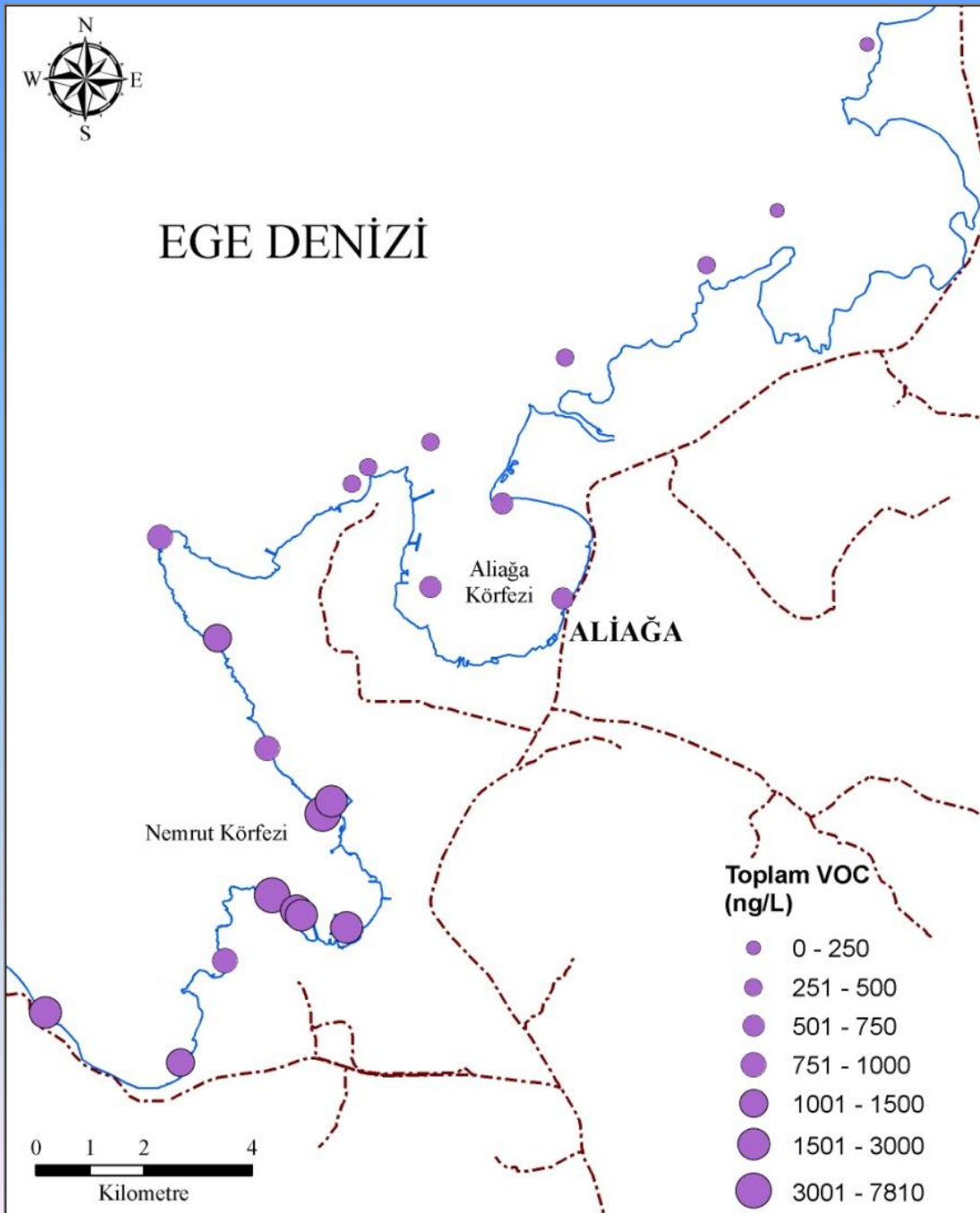
Ocak-2010,

Nisan-2010 Dönemi

Ortalama VOC Konsantrasyonları

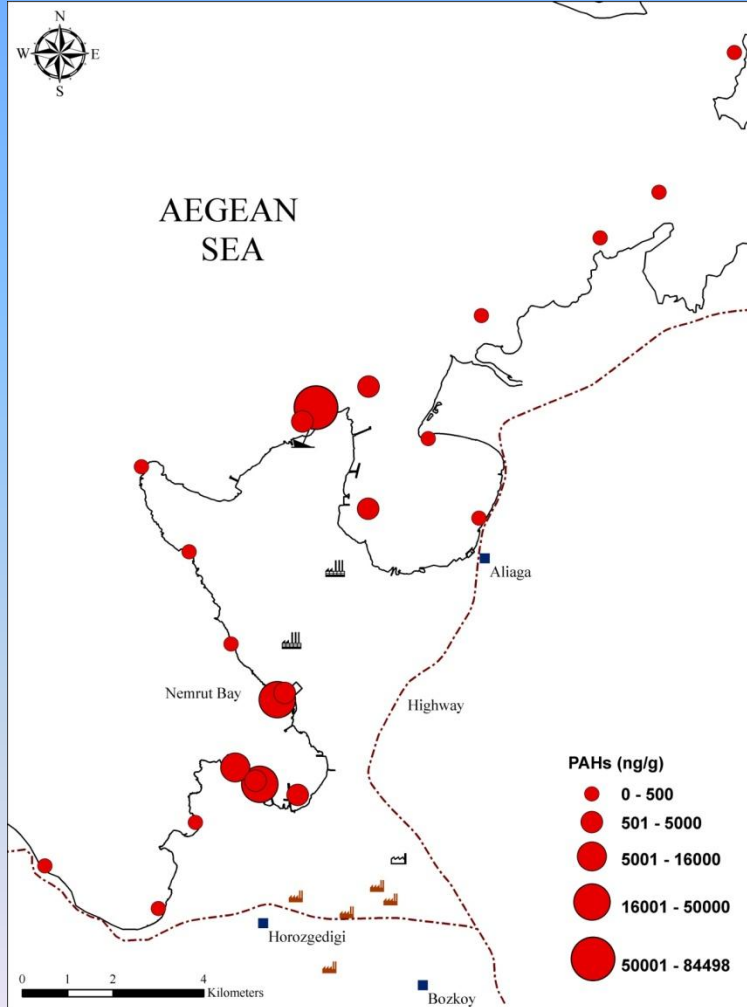
Benzen

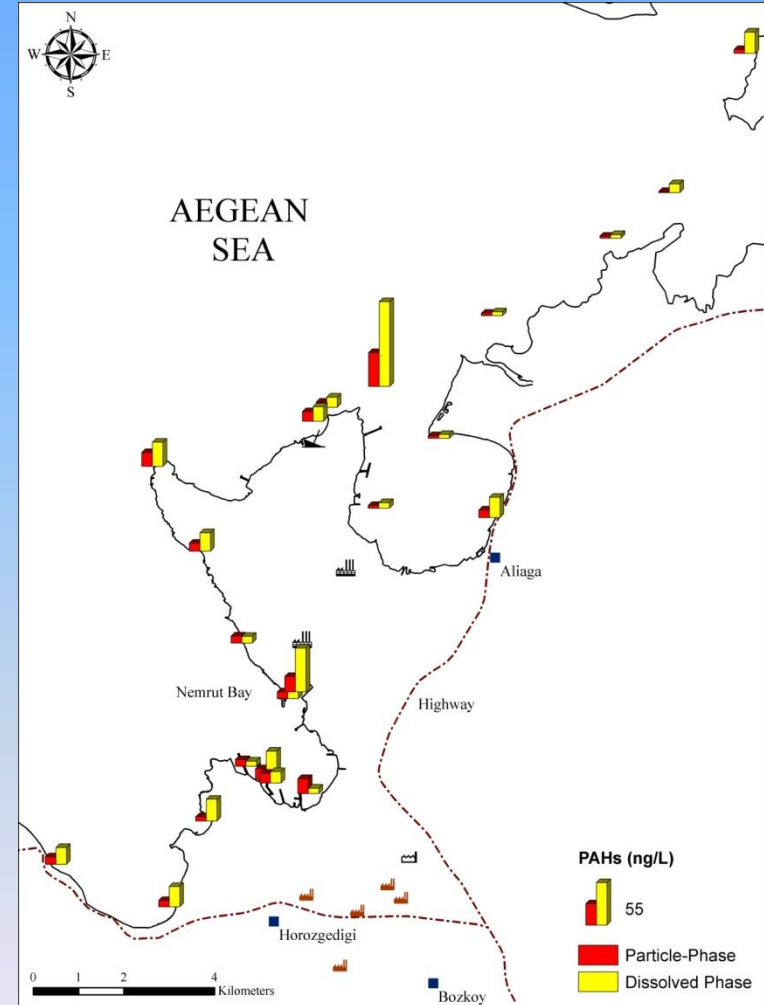

Deniz suyunda toplam VOC konsantrasyonlarının (ng L⁻¹) yerel değişimleri

Kış periyodunda, sediment (n=21) ve deniz suyunda (n=22) ölçülen Σ_{16} -PAH seviyelerinin dağılım haritaları

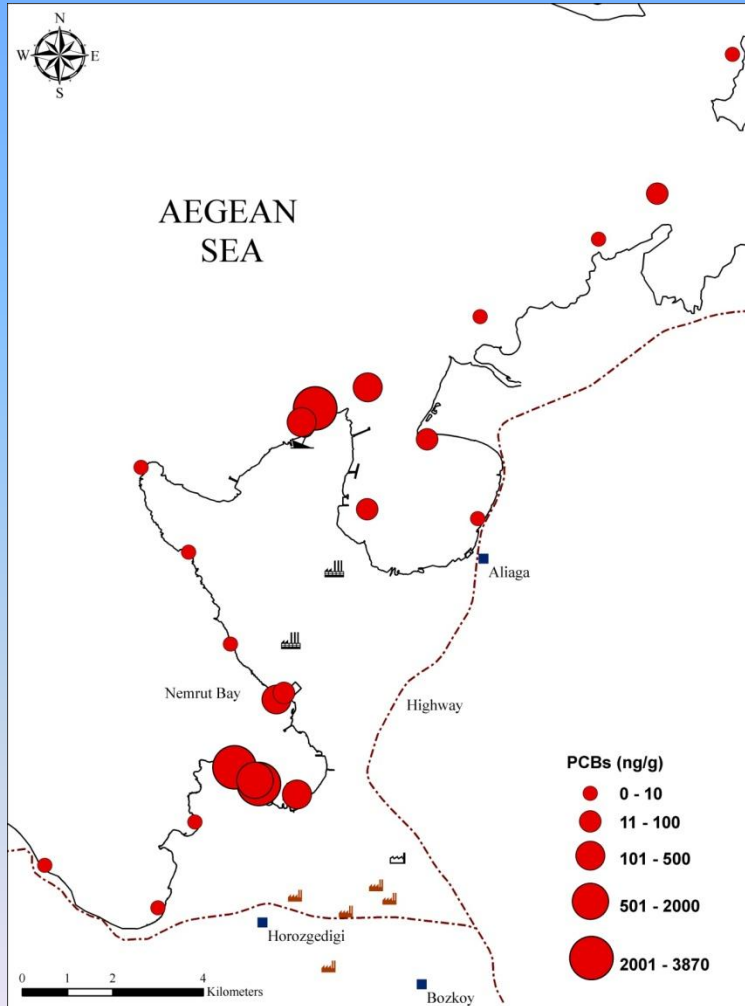

(Max.= 12, 7 ve 21)

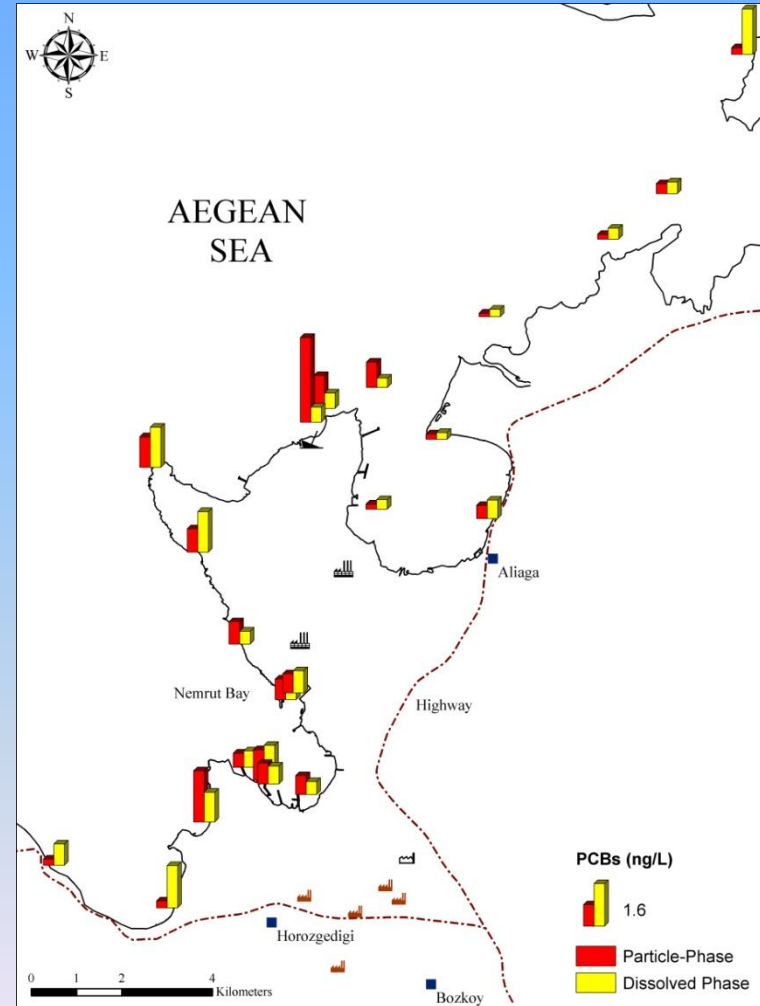

(Max.= 16, 4-7 ve 23)

Kış periyodunda, sediment (n=21) ve deniz suyunda (n=22) ölçülen Σ_{41} -PCB seviyelerinin dağılım haritaları

(Max.= 21, 12, 4, 5)

(Max.= 23, 5)

Parametre	Birim	KIŞ DÖNEMİ			YAZ DÖNEMİ		
		Minimum	Maksimum	Ortalama	Minimum	Maksimum	Ortalama
Sıcaklık	°C	9,70	51,30	20,48	18,4	46,8	23,73
pH	-	6,43	8,25	7,30	6,31	8,97	7,21
Eh	mV	-222,00	141,50	7,70	-182,9	181,5	11,11
EC	µS/cm	166,00	8895,00	1542,27	211	12320	1616,61
TDS	mg/L	83,00	4447,00	771,16	106	6162	806,30
Salinite	‰	0,08	5,00	0,79	0,1	7,06	0,84
DO	mg/L	0,43	8,43	2,37	1,02	9,42	4,00
%DO	%	6,50	81,00	25,58	11,2	118,4	47,15
F	mg/L	0,09	2,20	0,45	0,072	4,653	0,57
Cl	mg/L	6,45	3140,07	295,52	9,2	4507	289,17
NO2	mg/L	0,07	0,43	0,16	0,07	0,249	0,18
Br	mg/L	0,11	11,96	0,94	0,07	9,281	0,88
NO3	mg/L	0,10	514,93	44,79	0,087	150,025	23,55
PO4	mg/L	0,31	0,96	0,42	0,096	4,485	1,17
SO4	mg/L	11,41	651,70	102,21	8,466	611,944	71,78
HCO3	mg/L	79,30	1122,40	438,72	85,4	1464	485,35
Li	mg/L	0,02	0,76	0,11	0,003	1,988	0,30
Na	mg/L	7,64	665,93	115,18	13,11	1604,2	171,51
NH4	mg/L	0,04	1784,97	81,59	0,03	8,445	2,32
K	mg/L	0,29	65,49	13,22	0,24	102,12	18,67
Mg	mg/L	2,09	92,67	32,25	3,47	183	56,13
Ca	mg/L	0,56	213,44	58,69	11,4	372,8	104,09
TC	mg/L	34,32	264,60	108,91	37,34	300,3	118,86
TOC	mg/L	11,97	26,68	17,57	11,72	46,84	17,34
TIC	mg/L	16,07	248,30	92,02	19,13	277,4	101,52

Yüzey ve Yeraltı sularında Kış ve Yaz dönemi sonuçları – Temel Parametreler

Eylül 2009 sonuçlarına göre, 55 nokta 4. Sınıf su olarak tespit edilmiştir.

**YENİ KURULACAK
ENERJİ TESİSLERİNİN
HAVA KALİTESİNE ETKİLERİ**

■ **Aliğa Bölgesi;**

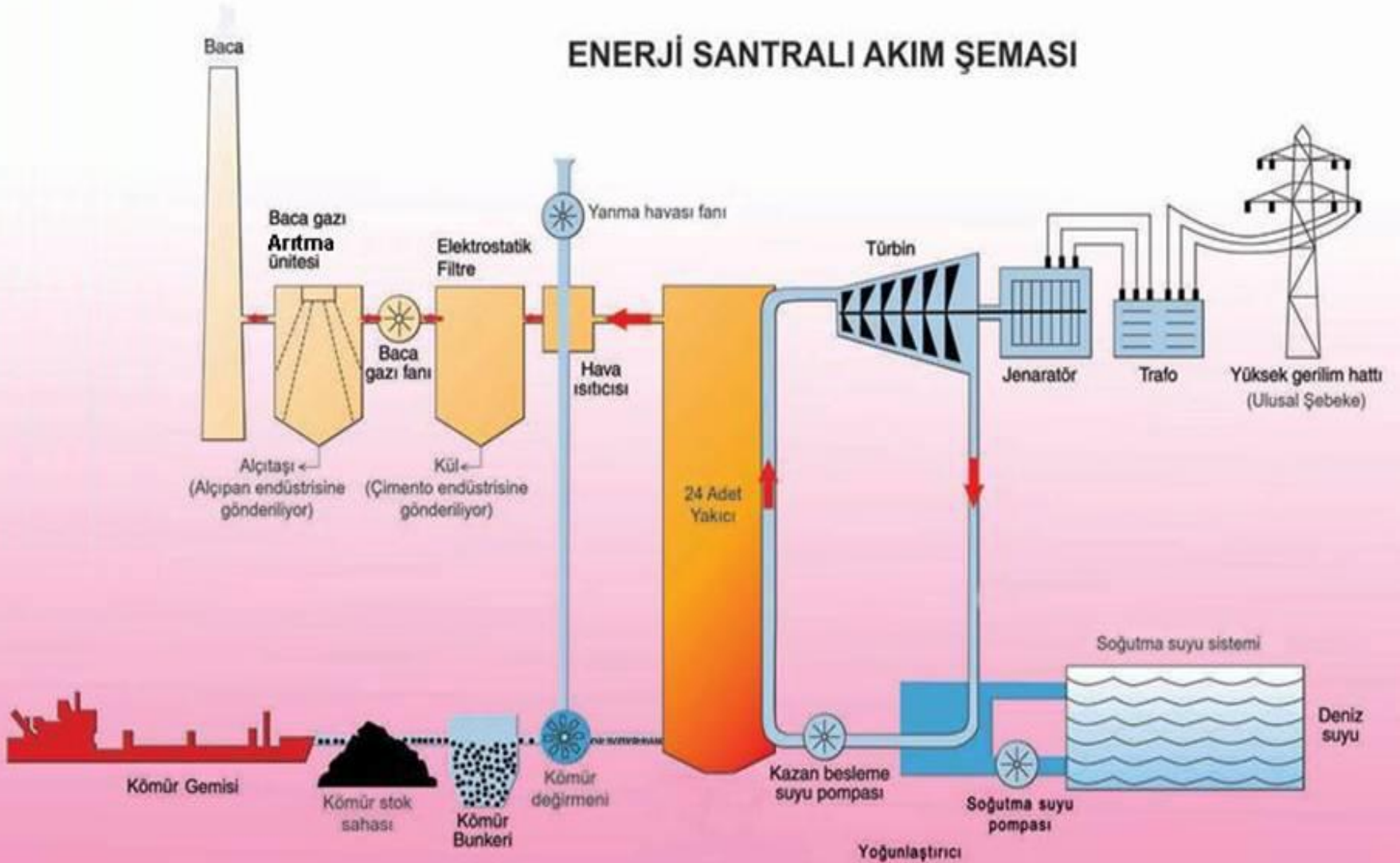
- **Enerji tüketim yoğunluğu,**
- **Mevcut deniz ve liman altyapısı,**
- **Elektrik iletim altyapısı**

nedeniyle enerji yatırımları çekim merkezidir.

- **Ülkemizde doğal gazın elektrik üretimindeki payının artması, kaynak çeşitliliğinin sağlanması ve fiyat politikaları nedeniyle ithal kömüre dayalı santraller tercih edilmektedir.**

Kömürlü Termik Santral Akım Şeması

ENERJİ SANTRALI AKIM ŞEMASI

Aliğa Bölgesine Kurulması Planlanan Enerji Tesislerine İlişkin Bilgiler

Tesis	Kurulu Güç (Mwe)	Yakıt türü	Baca yük. (m)	Baca çapı (m)	Baca gazı hızı (m/s)	Baca gazı sıcak. (°K)
Tesis 1	350	Kömür	180	5,5	11,0	403
Tesis 2	800	Kömür	150	6,4	22,2	323
Tesis 3	450	Doğal Gaz	65	5,5	29,0	368
Tesis 4	430	Doğal Gaz	80	5,0	20,0	362
Tesis 5	672	Petrokok/ Kömür	120	6,0	11,0	403
Tesis 6	470	Doğal Gaz	80	7,0	17,3	352
Tesis 7	198	Kömür Kömür	160 30	7,5 3,5	11,0 11,5	403 403
Tesis 8	105	Doğal Gaz	22	1,2	9,4	645
Toplam	3475					

Aliğa Bölgesine Kurulması Planlanan Enerji Tesislerinden Kaynaklanacak Emisyonlar (kg/saat)

Tesis	PM ₁₀	SO ₂	NO _x	CO
Tesis 1	8,90	178,00	178,00	178,00
Tesis 2	23,00	327,80	203,20	109,30
Tesis 3	0,21	0,11	10,40	2,70
Tesis 4	0,02	1,00	141,10	21,90
Tesis 5	48,70	398,00	398,00	398,00
Tesis 6	0,00	0,00	84,90	265,30
Tesis 7	33,00 7,60	220,00 50,40	220,00 50,40	220,00 50,40
Tesis 8	38,24	17,60	134,40	190,40

- Tesislerin ÇED dosyalarındaki kapasite ve emisyon değerleri kullanılmıştır. Planlanan emisyon kontrol sisteminin planlanan verimde çalışacağı kabul edilmiştir.
- Benzer tesislerin emisyonlarında farklılıklar vardır(?)
- Kirletici dağılımı modellemesinde, AERMET/AERMOD modelleme sistemi kullanılmıştır.
- Bölgenin yerel meteorolojik ve topoğrafik koşulları dikkate alınarak 500 m x 500 m grid sisteminde saatlik ve günlük ortalama değerler hesaplanmıştır.

Yeni Enerji Tesisleri Bacalarından Kaynaklanacak

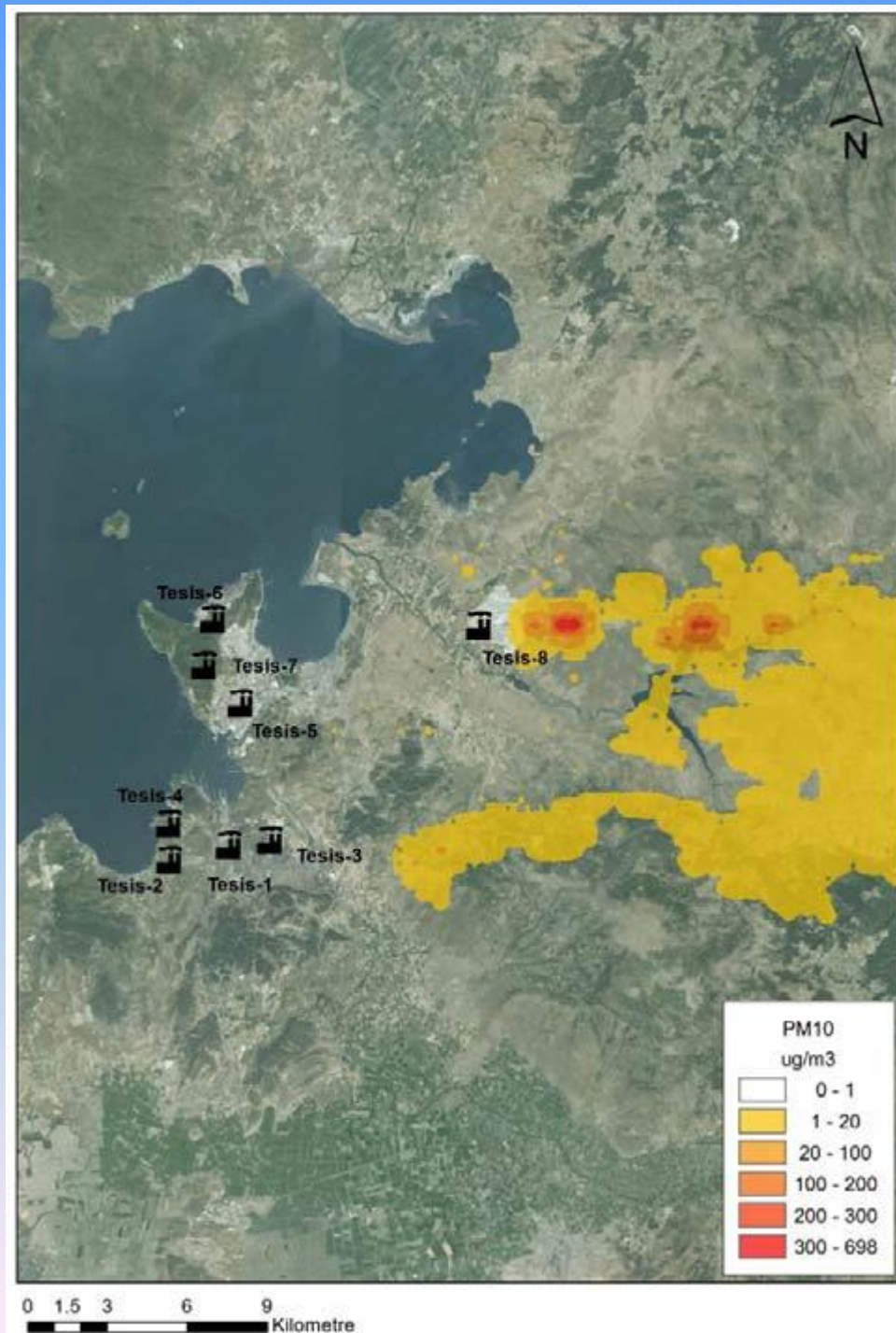
Yıllık Ortalama PM_{10} seviyeleri

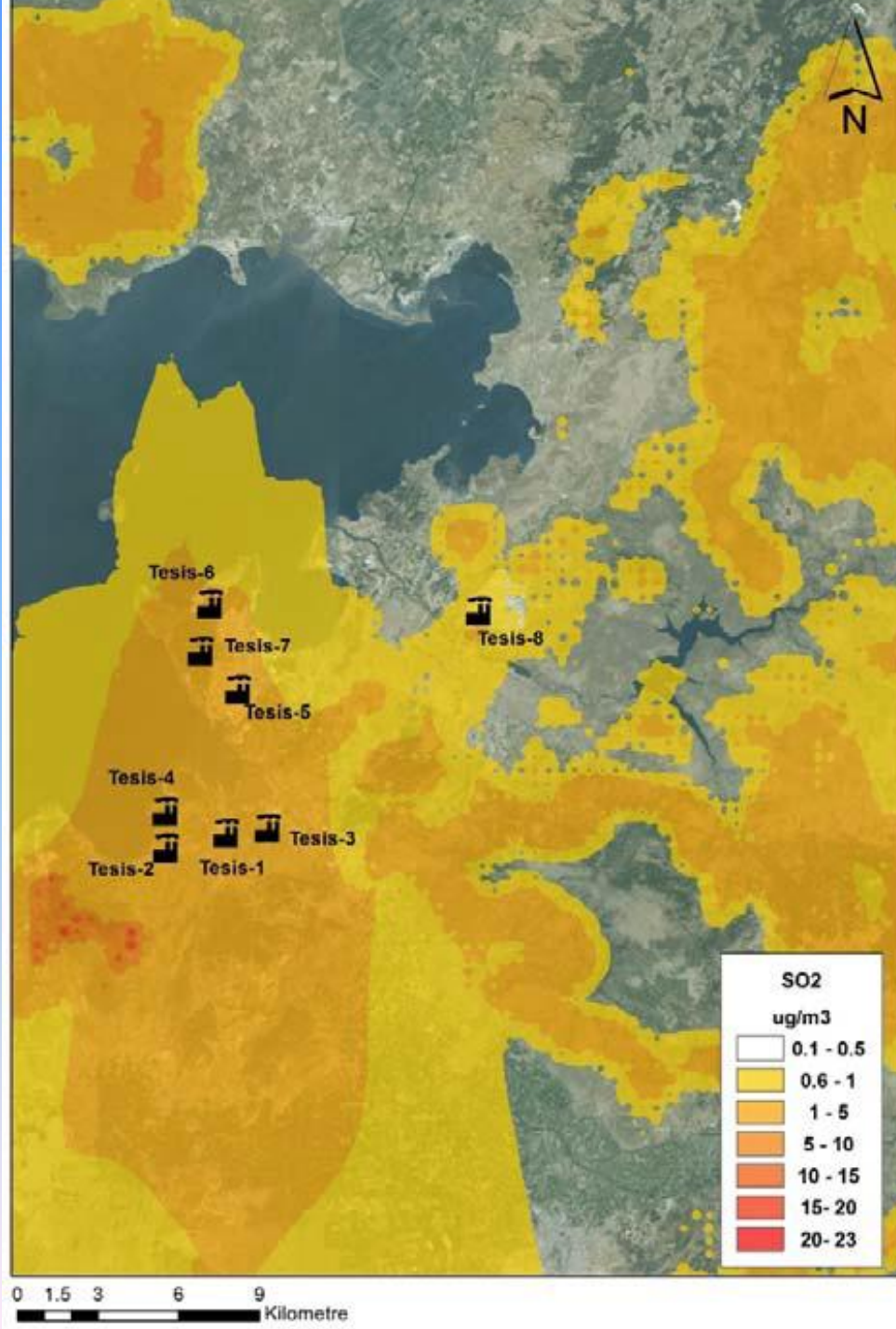
Yeni Enerji Tesisleri Bacalarından Kaynaklanacak

Saatlik Ortalama PM₁₀ seviyeleri

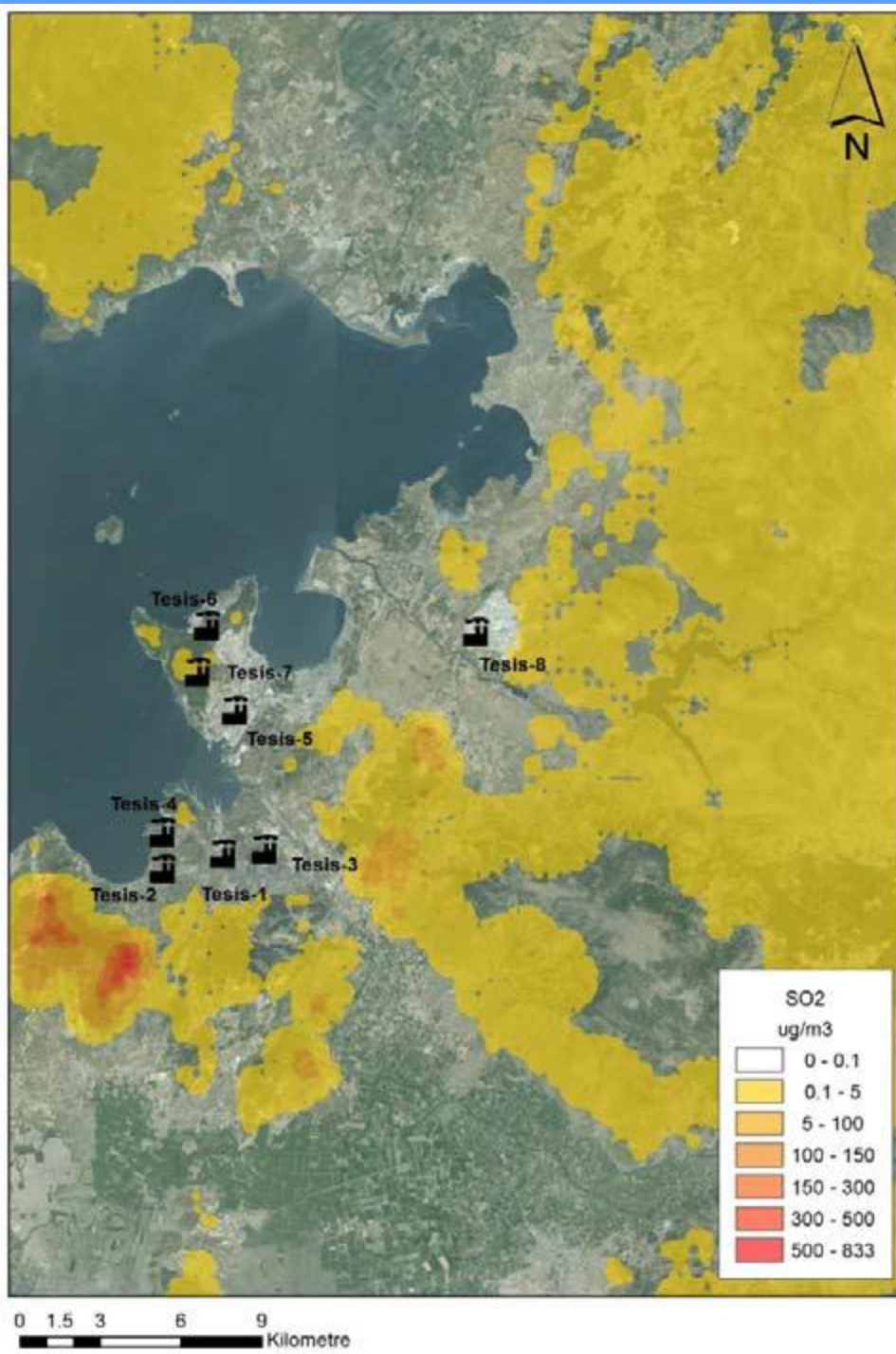
Yeni Enerji Tesisleri Bacalarından Kaynaklanacak

Yıllık Ortalama SO₂ seviyeleri

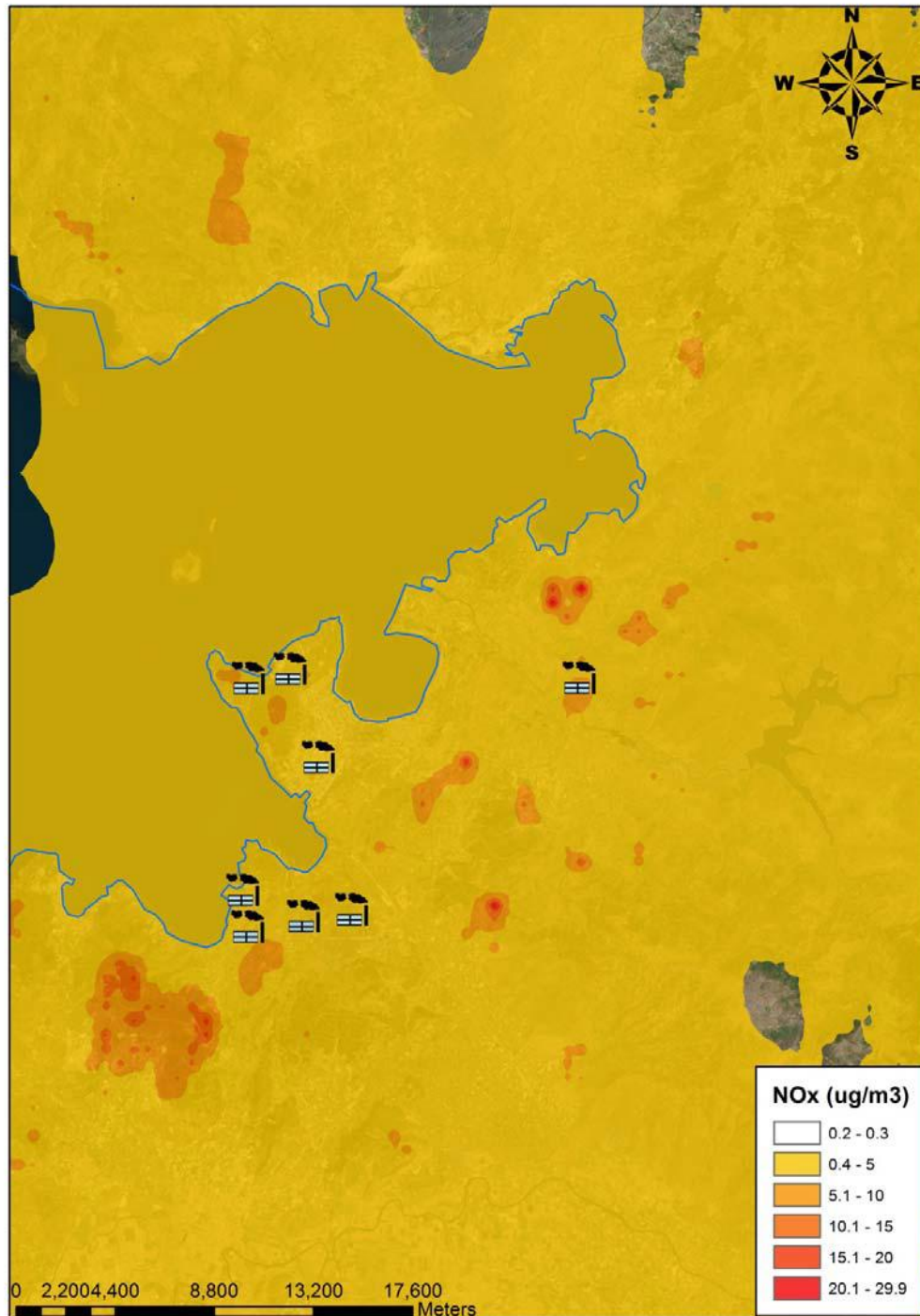
Yeni Enerji Tesisleri Bacalarından Kaynaklanacak

Saatlik Ortalama SO₂ seviyeleri

Yeni Enerji Tesisleri Bacalarından Kaynaklanacak

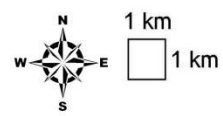
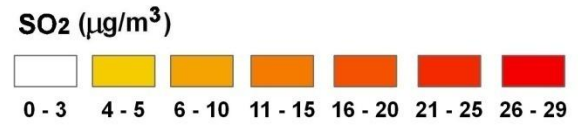
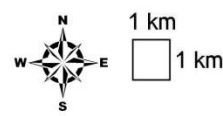
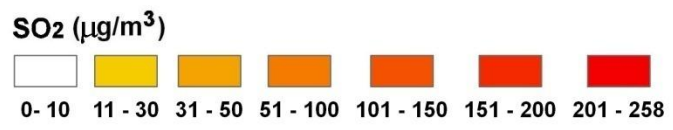
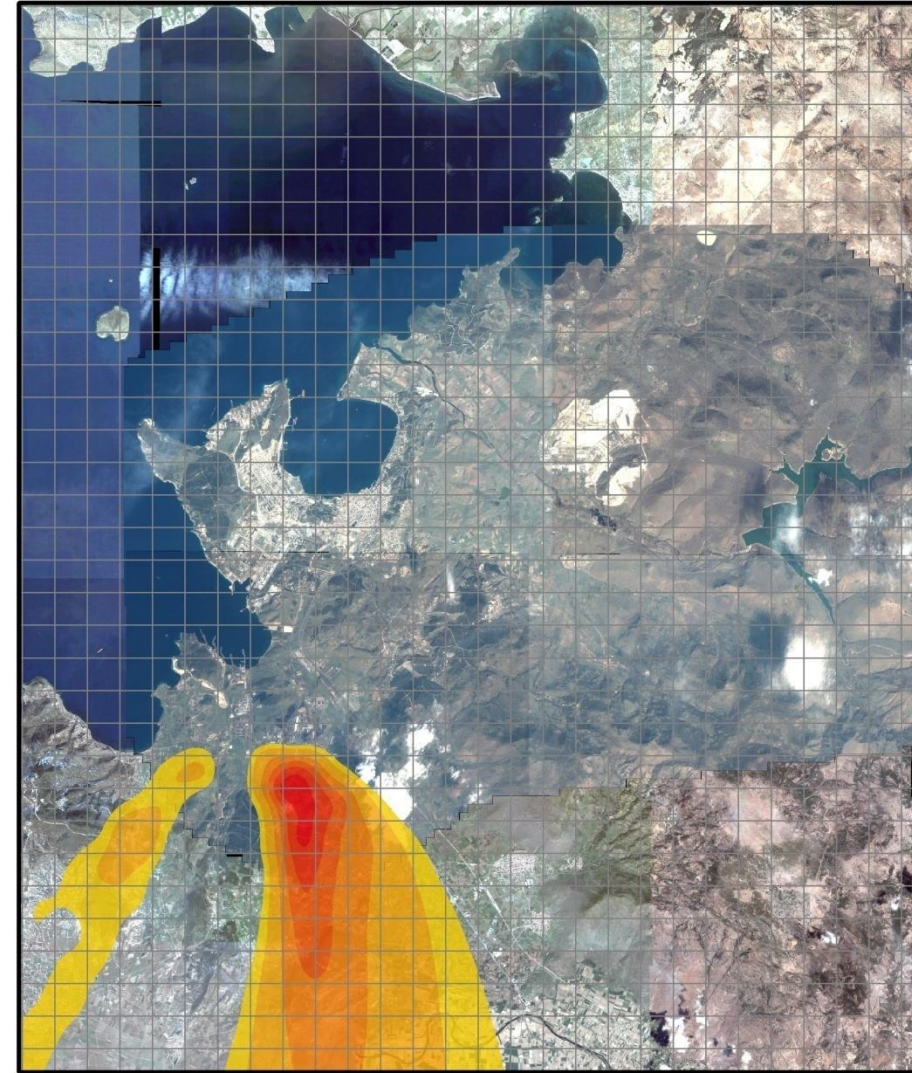
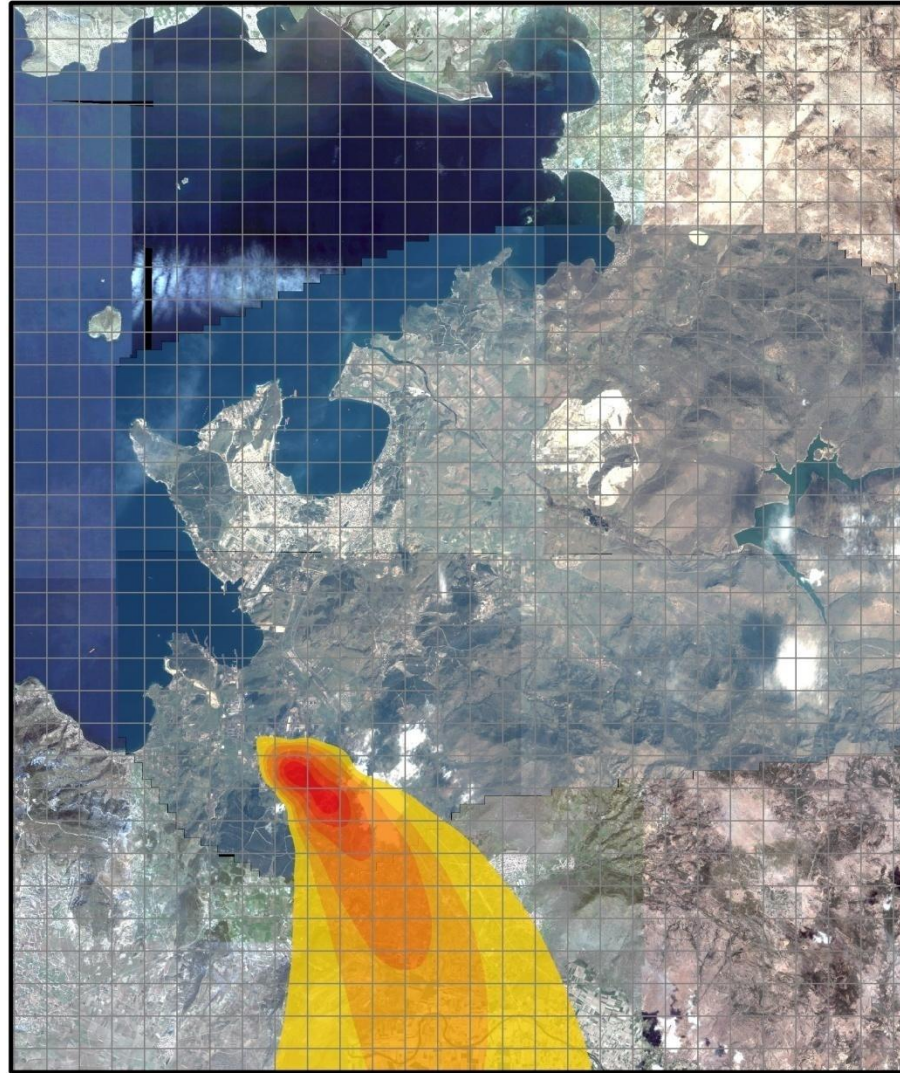
Yıllık Ortalama NO_x seviyeleri

Dikkat

- **Kömürlü tesislerin devreye giriş ve çıkışlarında emisyon kontrol sistemlerinde verim düşüklüğü yaşanacaktır.**
- **Tesislerin planlanan emisyon kontrol sistemlerinin verim değişikliği veya arızalı olması halinde elektrik üretimi devam ederse hesaplanan değerler 10-20 kat artacaktır.**

Kömürlü 350 MW Tesis SO₂ kontrolü arızalı (Saatlik) (Günlük)

Tespitler

- Tesislerin mevcut çalışma koşullarında hem gelecekteki sınır değerleri hem de günümüzün yüksek sınır değerleri aşılmaktadır.
- Mevcut emisyon yüklerinin acilen azaltılması gerekir.
- Mevcut yükün üzerine gelecek her türlü yük, sınır değerlere uyumu daha da imkansız kılmaktadır.

Öneriler-1

- **Mevcut emisyonların azaltılması ve hava kalitesinin iyileştirilmesi için demir çelik tesislerine yönelik yaptırımlar getirilmeli:**
  - Alan kaynakların kontrol altına alınması
  - Yolların iyileştirilmesi
  - Demir çelik tesislerinde ön ısıtma ocaklarının (şaft ocağı) kullanımının terk edilmesi
  - Hurdaların tamamının kapalı alanda depolanması
  - Tozumaya neden olacak işlemlerin kapalı alanda yapılması
  - Curuf eleme işleminin yapılmaması ya da kapalı alanda kontrollü koşullarda gerçekleştirilmesi
  - Hurda kalitesi sınırlandırılabilir
  - **Yeni çelikhane kurulmaması**

Öneriler-2

- **Emisyon azaltımı için;**
  - **Filtre sistemlerinin düzenli çalışmalarının sağlanması için kontrol planları**
  - **Emisyonların sürekli ölçüm cihazları ile kontrolü**
  - **Demir çelik tesislerinde PAH, PCB, Dioksin gibi kalıcı organik kirleticiler için azaltıcı yeni tekniklerin uygulanması**
  - **Benzen ve benzo(a)piren için hava kalitesi sınır değerlerine uyum zorlaşmaktadır. VOC'lerin en önemli kaynakları olan petrol rafinerileri ve petrokimya tesislerinin emisyonlarının azaltılması**

Öneriler-3

■ Denetim ve izleme;

- Bölgenin farklı ortamlardaki (hava, su, toprak, vb.) çevresel kalitesinin sürekli olarak izlenmesi
- Bölgede OSB statüsünde bir yönetim modelinin kurulması
- Sürekli denetim ve izlemenin gerçekleştirilmesi için yetkili ve uzmanlaşmış personelden oluşan bir ekip/yapılanmanın kurulması
- Buna paralel olarak çevresel bir yönetim planının (envanterleme, modelleme, uygulamaların izlenmesi ve denetlenmesi) güncelliği ve sürekliliğinin sağlanması
- Yeni faaliyetler için yapılacak ÇED çalışmalarının bu yönetim planı bağlamında topluca değerlendirilmesi
- Model çalışmalarını idarenin yapması

SU KAYNAKLARI

- Bölgedeki su ihtiyacı gün geçtikçe artmaktadır.
- Yüzeysel su kaynakları kısıtlı olması nedeniyle tüm sanayi tesisleri ihtiyaçlarını yeraltı suyundan karşılamaktadır.
- Yeraltı suyu kullanımı kontrol dışıdır.
- Yeraltı sularından aşırı çekim ve buna bağlı ciddi seviye düşüşleri yaşanmaktadır.
- Mevcut ve planlanan tesisler için sürdürülebilir su temininde zorluklar ortaya çıkmıştır.

SU KAYNAKLARI

- Yüzeysel sularda evsel, tarımsal ve endüstriyel kirlenme söz konusudur.
- Yeraltı sularında deniz suyu ve jeotermal akışkan girişimine bağlı kirlenme mevcuttur.
- Örneklem noktalarının hemen tamamı SKKY göre 4. sınıf sulardır.
- Organik kirlenme söz konusudur.

SU KAYNAKLARI

- **Mevcut ve uzun vadede planlanan yatırımlarla birlikte bölgede endüstriyel su temininin halen olduğu gibi yeraltı sularından sağlanması güçtür.**
- **Deniz suyunun kullanımı ciddi olarak düşünülmeli ve fizibilite çalışmalarına başlanmalıdır.**

SONUÇ

- **Aliğa'da yapılan çalışmalar, bölgede kirlilik yükü yüksek tesislerin faaliyette olması, bunların büyük çoğunluğunun gerekli çevre izinlerini almadan çalışmış olması nedeniyle kirlilik düzeyinin oldukça yüksek olduğunu göstermiştir.**
- **Aliğa genelinde mevcut kirlilik yükü azaltılmadan yeni tesislerin kurulması ileride Yönetmelik sınır değerlerinin sağlanmasını zorlaştıracaktır.**
- **ÇED çalışmalarında mevcut kirlilik yükü ve planlanan diğer tesislerle birlikte etki değerlendirmesi yapılmalıdır.**